

การสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลาย การเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

พาริศ แสงสร ¹

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี ²

Received: 17 July 2024; Revised: 7 September 2024; Accepted: 8 October 2024

¹ นักศึกษาหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² ศาสตราจารย์ ดร. สาขาคดนตรีและการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น Email: chapik@kku.ac.th

The Creative Process of Wode Song Karavek Inspired by the Ideas of Songsak Pratumsin

Phatis Saengsorn¹

Chalerm Sak Pikulsri ²

¹ Graduate Student in Master of Music Program, Department of Music and Performing Arts, Faculty of Fine Arts, Khon Kaen University

² Professor Dr., Department of Music and Performing Arts, Faculty of Fine Arts, Khon Kaen University Email: chapik@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์และเพื่อสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวก โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยและแนวคิดจากครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมากำหนดเป็นแนวคิด แรงบันดาลใจ และสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวด มีผลวิจัยดังนี้

แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวกของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เกิดจากการสังเกตสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ อากัปกิริยาของสัตว์มีความน่าสนใจพิเศษอย่างไร เช่น กิริยาแมลงภู่งับตอมเกสรดอกไม้ บินไปบินมา บินขึ้นบินลง นำมาเป็นแรงบันดาลใจและจินตนาการ รังสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวกมาเป็นการทำนอง บางกรณีเกิดจากการฟังและจดจำเพื่อเรียบเรียงเป็นทำนองใหม่

กระบวนการการสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวก การประพันธ์ทำนอง รูปแบบของลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์นั้น เกิดจากการสร้างจินตนาการและจดจำผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ โดยการใช้ปากเป่าเสียงทำทำนอง จากนั้นนำมาบรรเลงผ่านเครื่องดนตรีตามทำนองที่คิดไว้ เมื่อได้ทำนองที่พอใจจึงจดบันทึกโน้ต

การสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวก อาศัยแนวคิดและแรงบันดาลใจ รวมถึงกระบวนการสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวทางครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ โดยศึกษามูลบทของนกการเวกจากวรรณกรรมมาสร้างเป็นจินตนาการ แนวคิดสู่การกำหนดโครงสร้างและการสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวดลายการเวก

คำสำคัญ การสร้างสรรคัลายเดี่ยวโหวด ลายเดี่ยวโหวดลายการเวก ครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

Abstract

This research aims to study the creation of single Wode Karavek patterns based on the concepts of Master Songsak Prathumsin and to create a single Wode pattern by examining research documents and ideas from Master Songsak Prathumsin. The information obtained from the study is used to establish concepts, inspirations, and create a single Wode pattern. The research findings are as follows:

The concepts and inspirations for Master Songsak Prathumsin's creations stem from observing the environment and nature, particularly the intriguing behaviors of animals, such as a beetle flying to pollinate flowers, moving back and forth, up and down, which then serve as inspiration and imagination to creatively formulate melodies. Some tunes arise from listening and remembering to re-arrange anew.

The process of creating, composing melodies in Master Songsak Prathumsin's style arises from imagining and remembering through a process of thinking and analyzing, by using the mouth to produce sounds and then playing it on a musical instrument according to the conceived melody. Once satisfied with the melody, it is then recorded in notes.

The creation of the single Wode pattern for Wode Karavek relies on the concepts and inspirations, as well as the creative process following the guidelines of Master Songsak Prathumsin, studying the original verses of the Karavek bird from literature to create imaginations, concepts, and establishing structures to create the Vod Kavek pattern.

Keywords: Single Wode pattern creation, Wode Karavek single Wode pattern, Master Songsak Prathumsin

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาวอีสานที่ปรากฏในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทั้งรูปแบบดนตรีที่พัฒนามาจากวัฒนธรรมดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์และรูปแบบดนตรีที่เกิดจากการพัฒนาข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่ปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา จากอดีตที่เคยเป็นดนตรีที่ใช้บรรเลงขับกล่อมรื่นเริงเฉพาะกลุ่มคนในชุมชนของตนเอง ปัจจุบันได้พัฒนาขยายออกไปนอกชุมชนกลายเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่รู้จักกันดีในระดับประเทศ โดยในส่วนของเครื่องดนตรีอีสานที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสีสันให้กับวงดนตรีอีสานนั้นประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีที่มีแต่เดิมอาทิ แคน พิณ และเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์สร้างขึ้นใหม่ เช่น โหวด

โหวดเป็นเครื่องดนตรีอีสานที่มีบทบาทที่สำคัญทั้งการบรรเลงร่วมในวงดนตรีและการบรรเลงเดี่ยว ถึงแม้ว่าเป็นเครื่องดนตรีชนิดใหม่แต่กลับได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วโดยครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ประจำปีพุทธศักราช 2562 ชาวอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาทั้งนี้ในยุคเริ่มแรกครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ได้พัฒนาเครื่องเล่นของเด็กเลี้ยงควายคือ โหวดแกว่ง เรียกการเล่นว่าการแกวโหวดโดยการลองผิดลองถูกด้วยตนเองจนสามารถพัฒนาโหวดให้บรรเลงได้ด้วยการเป่าแบบมีระดับเสียงและกลายมาเป็นเทคนิคการทำโหวดที่เผยแพร่ไปทั่วภาคอีสาน (Thamaphun, 2020) นอกจากนี้โหวดยังได้พัฒนาไปสู่การบรรเลงประสมกับวงกับพิณ แคน และเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ มีชื่อวงว่า “วงโหวดเสียงทอง” จนทำให้โหวดที่เคยเป็นเพียงของเล่นของเด็กชาวอีสานกลายเป็นเครื่องดนตรีอีสานที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (Phonkhet, 2016)

ครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์เป็นผู้ที่มีความรักและพรสวรรค์ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลาจนเกิดจินตนาการ พัฒนา ปรับปรุง จากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีอยู่ให้มีความเป็นสากล โดยการคิดค้นโหวดให้เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสาน ประชาชนทั่วไปได้ให้ความยกย่องจนกระทั่งให้โหวดเป็นสัญลักษณ์ประจำเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด (Kaewtangkhuen, 2013) นอกจากนี้ครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ยังเป็นผู้นำความคิดสร้างสรรค์เป็นเยี่ยม จึงได้ประดิษฐ์ลายเพลงอีสานใหม่ ๆ ขึ้นมาหลายเพลง ล้วนมีทำนองและลีลาเลิศจึง วิจิตรและแปลกยิ่ง ลายเพลงพัฒนาที่คิดขึ้นจะนำมาประกอบการแสดงชุด ศิลปาชีพ เช่น ประกอบการฟ้อนชนิดใหม่ ฟ้อนภูไท 3 เผ่า ฟ้อนดั่งครกดังสากเป็นต้น และรวมไปถึงการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดที่เป็นการแสดงถึงการแสดงความสามารถขั้นสูงในการบรรเลงเครื่องดนตรีโหวด โดยมีกระบวนการและ

เทคนิคที่แตกต่างจากลายหรือบทเพลงประกอบการพ้องร่ำทั่ว ๆ ไป บทเพลงที่ใช้สำหรับการบรรเลงเดี่ยวโหวดที่ครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ได้สร้างสรรค์ขึ้น ได้แก่ ลายแม่ฮ้างกล่อมลูก ลายสุดสะแนน ลายใหญ่ ลายสาวน้อยหยิกแม่เป็นต้น นอกจากงานสร้างสรรค์ทางด้านดนตรีแล้ว ครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ มีเรื่องราวการเดินทางของชีวิตที่น่าสนใจ อีกทั้งเป็นศิลปินพื้นบ้านอีกท่านหนึ่งที่ได้มีโอกาสบรรเลงเดี่ยวโหวดต่อหน้าพระพักต์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ณ บ้านหัวโนน อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ.2551 และมีผลงานประพันธ์เพลงโหวดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้เผยแพร่วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของชาวอีสานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศฮอลแลนด์ เป็นต้น เป็นที่ประจักษ์ของคนที่ได้รับชมการแสดง ถือเป็นตำนานการกำเนิดโหวด ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทยอีสานในครั้งนั้น

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวข้างต้นมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด เทคนิค และวิธีการการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสานองค์ความรู้แนวคิด เทคนิค และเป็นแนวทางให้คนรุ่นใหม่ได้สร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์
2. เพื่อสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวก

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวด หมายถึง กระบวนการคิดทำนองดนตรีของการบรรเลงโหวดขึ้นมาใหม่ด้วยการสร้างทำนอง จังหวะ รูปแบบ และกลวิธีการบรรเลง

ลายเดี่ยวโหวดการเวก หมายถึง บทบรรเลงเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรีโหวดสร้างสรรค์จากแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

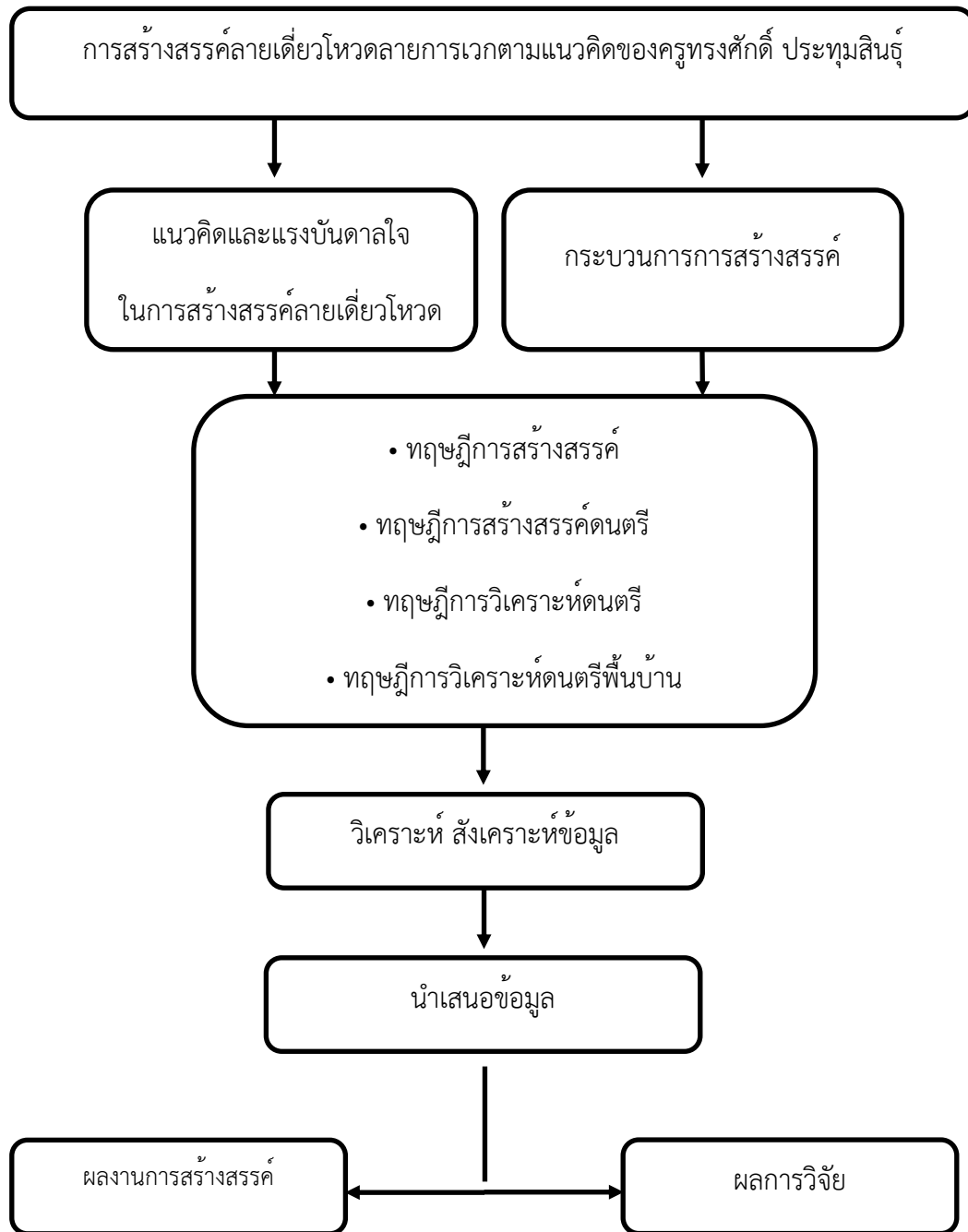
ขอบเขตของการวิจัย

การสร้างสรรค์เดี่ยวโหวดลายการเวกเป็นการสร้างสรรค์ตามกรอบหรือกระบวนการ
สร้างสรรค์ของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์
ประทุมสินธุ์
2. ได้สร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวก

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ งานวิจัยนี้ถือเป็นงานสร้างสรรค์ดนตรีที่ต้องอาศัยกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

ขั้นนี้เป็นการลงพื้นที่เพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลในส่วนของแนวคิด กระบวนการ เทคนิค ขั้นตอน และวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้นั้นมาสังเคราะห์ให้ออกมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวด

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration)

เป็นขั้นของการแสวงหาแรงบันดาลใจและกำหนดแนวคิดหลักของการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดที่ได้ดำเนินการแล้วในขั้นที่ 1 มาสร้างเป็นแรงบันดาลใจและกำหนดรูปแบบการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสร้างสรรค์ และทฤษฎีการสร้างสรรค์ดนตรีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวก

ขั้นที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์

เป็นขั้นของการนำแนวคิดหลักที่ได้จาก ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ และ ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) มาถ่ายทอดออกเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการสร้างสรรค์ออกมาเป็นลายเดี่ยวโหวดลายการเวก โดยมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ดนตรีและการวิเคราะห์ดนตรีพื้นฐานกับลายการเวก

ผลวิจัย

1. การสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

แนวคิดการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ สามารถแบ่งแนวคิดหลัก ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานออกเป็น 2 ประเด็น ได้ดังนี้

1.1 แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เกิดจาก ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคมรอบ ๆ ตัวเรา แรงบันดาลใจก็สิ่งที่เราพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์ แมลง แมง ต่าง ๆ เราสังเกตดูอากัปกริยาของสิ่งเหล่านี้ ว่ามีความน่าสนใจ ประหลาดใจ ตรงไหน ส่วนใดบ้าง เช่น แมงกิ้งก่าบินมาตอมเกสรของดอกไม้ บินไปบินมา บินขึ้นบินลง นี่ก็นำมาเป็นแรงบันดาลใจและนำมาคิดทำนอง โดยใช้จินตนาการตามสิ่งที่พบเห็นมาสร้างเป็นทำนอง นำสิ่งเหล่านั้นมาผสมเข้ากับจินตนาการบ้างหรือบางครั้งเกิดจากการฟังและจดจำมาเพื่อเรียบเรียงใหม่ เช่น ลายลมพัดพร้าวมาจากลายใหญ่ของแคน นำมาเรียบเรียงให้เข้ากับการพลิ้วไหวของลมที่พัดใบมะพร้าว เป็นต้น (S. Pratoomsin, personal communication, January 12, 2024)

สรุปได้ว่า แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ นั้นส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ อากัปกริยาของสัตว์รอบ ๆ ตัว โดยการหาจุดสนใจหรือความน่าสนใจของสิ่งเหล่านั้น โดยการนำมาผสมเข้ากับจินตนาการของตนเอง ประสบการณ์ทางดนตรี และรังสรรค์เรียบเรียงออกมาเป็นทำนองเพลง

1.2 การประพันธ์ทำนอง รูปแบบ

เป็นการจินตนาการ ฟังและจำมา จากนั้นนำมาคิดวิเคราะห์และเรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยใช้ปากทำทำนองเพื่อให้จำหรืออาจจะได้ยินได้ฟังมาจากทำนองเพลงลูกทุ่ง หมอลำ พอจำได้แล้วก็ลองบรรเลงทำนองนั้นกับเครื่องดนตรี คิดว่าดีแล้วเหมาะสมแล้ว ก็จดบันทึก เป็นท่อน ๆ ไว้ พอครบตามโครงสร้างลายที่เราวางไว้แล้วก็นำมารวมกับและลองบรรเลงกับเครื่องดนตรี (S. Pratoomsin, personal communication, January 12, 2024)

สรุปได้ว่า การประพันธ์ทำนอง รูปแบบของศิลปินนั้น เป็นการจินตนาการและจดจำผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ของตัวศิลปินเอง โดยเริ่มการใช้เสียงปากทำทำนองออกมาก่อน จากนั้นก็นำมาบรรเลงผ่านเครื่องดนตรีตามทำนองที่คิดไว้ จนกว่าจะได้ทำนองที่พอใจแล้วจึงจดบันทึกเป็นตัวโน้ตเป็นท่อนไว้จนครบโครงสร้างของเพลงที่ศิลปินต้องการ

2. การสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวก

การสร้างสรรค์ลายการเวก ผู้วิจัยได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการสร้างสรรค์ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยมีแนวคิดและกระบวนการของครุทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์เป็นแนวทาง ดังนี้

2.1 แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ คือ ผู้วิจัยได้มีโอกาสได้อ่านเรื่องเกี่ยวกับตำนานโหวดอยู่ตำนานหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อความว่า โหวดมีความเป็นมาพร้อม ๆ กับแคน ดังตำนานที่ว่าพระเจ้าพรหมทัตพอใจเสียงนกกการเวกขณะที่ออกล่าสัตว์ พระองค์จึงประกาศหาผู้มีความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีเสียงคล้ายนกกการเวกนั้น หากผู้ใดมีความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องดนตรีชนิดนี้ได้และนำมาถวายพระองค์ จะปูนบำเหน็จให้อย่างงาม ได้มีผู้นำเครื่องดนตรีมาถวายหลายชนิดแต่ก็ไม่มีเครื่องดนตรีใดที่เสียงเหมือนนกกการเวกเลย (Phonprathom, 1995) ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจในตัวนกกการเวก จึงได้เริ่มศึกษาว่านกกการเวกมีความเป็นมาอย่างไร มีลักษณะความพิเศษอย่างไร และหลังจากที่ได้ศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้น ได้ข้อมูลว่า นกกการเวก เป็นนกในเทพปกรณัมของตะวันออก ปรากฏในป่าหิมพานต์ เรียกกันอีกชื่อหนึ่งในวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วงว่า “นกกการเวก” อธิบายว่า บินได้สูงเหนือเมฆ นกกการเวกนั้นมีเสียงร้องที่หวานไพเราะกังวานและเสนาะหูยิ่งนัก ดุจดั่งเสียงจากสวรรค์ ผู้ใดได้ยินเสียงขับขานต่างเหมือนต้องมนต์ (Thongpan, 2020) ตามตำนานของไทยหลายเล่มยังกล่าวถึงนกกการเวกว่าเป็นนกที่บินสูงเหนือเมฆ จึงไม่มีใครมีใครเห็นตัว ชอบกินผลไม้เป็นอาหาร อันเป็นที่มาของชื่อนามอีกชื่อว่า “วาญุภักษ์” นอกจากนี้ ยังเป็นนกที่มีขนงดงาม จากข้อมูลทีกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีแรงบันดาลใจและสนใจในตัวนกกการเวกอย่างมากที่จะสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวด โดยมีเนื้อหาหลักที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการพรรณนาถึงนกกการเวก

2.2 รูปแบบของลาย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบของลายการเวกให้เป็นรูปแบบที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของอีสาน โดยต้องการรักษาขนบดั้งเดิมของลายดนตรีพื้นบ้าน อีกทั้งให้สอดคล้องตามแนวคิดของครุทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ และเพื่อให้ลายบรรเลงเดี่ยวโหวดมีทำนองที่ชัดเจน โดยใช้โครงสร้างบันไดเสียงเพนทาโทนิคไมเนอร์ (Pentatonic minor scale) ทั้งนี้มีการออกแบบทำนองและโครงสร้างทำนองตาม

ทฤษฎีและองค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้าน โดยใช้โน้ตไทยและตารางโน้ตแบบไทยเป็นตัวกำหนดในเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงแบ่งทำนองออกเป็น 6 ท่อน ได้ดังนี้

ท่อนที่ 1 : ทำนองเกริ่น ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการเกริ่นนำเข้าสู่บทเพลง โดยต้องการรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของลายดนตรีพื้นบ้านและการร้อง การลำของหมอลำ

ท่อนที่ 2 : ทำนองอ่านหนังสือ ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการพรรณนาให้เห็นถึงลักษณะของนกการเวก ลักษณะของนกการเวก จินตนาการให้เห็นถึงความสง่างาม ความงดงาม โดยทำนองของท่อนนี้จะใช้โน้ตและทำนองที่ซ้ำ เนิบ

ท่อนที่ 3 : เดินทำนอง 1 ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงนกการเวกกำลังออกบิน โลดแล่นไปบนท้องฟ้าในป่าหิมพานต์ โดยผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำนองที่กระชับ ไล่ระดับทำนองจากช้าไปหาเร็วสลับกลับไปกลับมา

ท่อนที่ 4 : เดินทำนอง 2 ท่อนนี้เป็นการพรรณนาถึงในส่วนของความพิเศษ พิสดารของนกการเวก ตามตำนานปรัมปราที่กล่าวไว้ว่า “นกการเวกมีความสามารถบินสูงเหนือเมฆ มีเสียงร้องที่ไพเราะยิ่งนัก สัตว์ทุกชนิดได้ยินต้องหยุดฟัง” จึงเลือกใช้ทำนองเพลงที่รวดเร็ว

ท่อนที่ 5 : เดินทำนอง 3 ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการบินท่องไปบนท้องฟ้าในป่าหิมพานต์ก่อนจะบินกลับที่อยู่อาศัย โดยเลือกใช้ทำนองเร็วในช่วงต้นของท่อนและช่วงท้ายเลือกใช้จังหวะช้าลง

ท่อนที่ 6 : ทำนองจบ ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการบินกลับที่อยู่อาศัยของนกการเวก โดยเลือกใช้ทำนองที่เนิบช้าลง

2.3 การประพันธ์ทำนอง

ผู้วิจัยประพันธ์ทำนองโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องราว จากแรงบันดาลใจข้างต้นเพื่อประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ โดยมีแนวคิดการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ซึ่งความหมาย เนื้อหา เรื่องราว เป็นในลักษณะของการจินตนาการ และพรรณนาถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยลายการเวกนั้นมีการแบ่งท่อนแยกออกเป็นหลายท่อนเพื่อให้สื่อถึงความหมายที่เรากำหนดไว้ได้ชัดเจน เช่น ท่อนที่หนึ่งจะสื่อถึงอะไร อารมณ์เพลงแบบไหน ใช้เทคนิคอะไร เป็นต้น จากนั้นก็นำแต่ละท่อนมารวมกันเป็นเพลง และนอกจากการประพันธ์ทำนองแล้ว เครื่องดนตรีชนิดนั้นก็ต้องแสดงออกถึงลักษณะของสัตว์ “นกการเวก” ด้วยเช่นกัน เนื่องจาก

นกอาศัยและใช้ชีวิตบินอยู่บนอากาศ โหวดก็เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ลมเป็นแหล่งกำเนิดเสียง ฉะนั้นโหวดและบทเพลงที่ต้องการประพันธ์ลายนการเวกจึงมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพราะการบรรเลงโหวดจะเป็นลักษณะของบทเพลงการเดี่ยว จึงสามารถที่จะสร้างสรรค์ทำนอง กลวิธีการบรรเลงได้อย่างเต็มศักยภาพของเครื่องดนตรี โดยในการสร้างสรรค์ใช้บันไดเสียงเพนทาโทนิคไมเนอร์สเกล (Pentatonic minor scale) และกลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ เช่น การตัดลม การสับัด การรวบโน้ต การอ่อนลม และมีการเพิ่มกลวิธีการบรรเลงใหม่ ๆ เช่น การเป่าเข้าตัวโน้ต การเป่ารวบโน้ตอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดเสียงใหม่เข้าไปด้วย เป็นต้น เพื่อให้ทำนองสมบูรณ์และแปลกใหม่มากยิ่งขึ้น

โดยผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาและทำนองเพลงในส่วนของลายนการเวก โดยการแบ่งรายละเอียดทำนองทั้งหมด ดังตารางต่อไปนี้

ท่อนที่ 1 : ทำนองเกริ่น

- - - -	- - - ล	- - - -	- ดลิ - ม	- - - -	- - - ม	- - - -	ซม - ล
- - - -	- - - ล	- - - ดิ	- ริ - ลิ	- ดิ - ซ	- ลิ - ม	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- ซ ลิ ดิ	- ริ - ลิ	- ดิ - ซ	- ลิ ซ ม	- - - -	- - - -
- - ลิ ซ	- - ลิ ม	- - - -	- - - -	- - ลิ ซ	- - ลิ ม	- ลิ - ซ	- ม - ร
- - - ม	- ดลิ ร	- ด ล ด	- ล ซ ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

ท่อนที่ 1 : ทำนองเกริ่น ในท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการเกริ่นนำเข้าสู่บทเพลง โดยผู้ประพันธ์ต้องการที่จะรักษาขนบดั้งเดิมของลายดนตรีพื้นบ้านและการร้อง การลำของหมอลำ ในส่วนของดนตรีผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำนองที่ซ้ำ เนิบ และใช้โน้ตเสียงต่ำเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เข้ากับอารมณ์ของเพลงในลักษณะของการอารมณ์บทเพื่อนำเข้าสู่ทำนองท่อนเพลงต่อไป

ท่อนที่ 2 : ทำนองอ่านหนังสือ

- - - -	- - - ดิ	- ล - ดิ	- - ร ม	- - ม ล	- ร - -	- ม ช -	- ม - -
- - - ล	- ร - -	- ม ช -	- ม - -	- - ม ล	- ร - -	- ม - ดิ	- ดิ - -
- ม - ร	- ล - -	- - ล ด	- - ร ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - ช	- - - ช	- ช - -	- - ล ร	- - ด ล	- - - ด	- ร - -	- - ร ม
- - ร ช	- - ร ม	- ด - -	- - ร ม	- ด - -	- - ร ช	- - - -	- - - ม
- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - ช ด	- - ล ช	- - ล ด	- ล - -
- ล - ม	- ร - ม	- ด - ริ	- ม - -	- - - ช	- - ม ล	- - ม ช	- ร - -
- - ม ช	- ร - -	- - ม ช	- - - ม	- - - -	- ร ด ล	- - ล ดิ	- ร - -
- ร - ด	- - ล ช	- - ล ด	- ล - -	- - ม ช	- - ม ล	- ดิ - -	- - - ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ร	- - ม ช	- - - ล	- - ช ม
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ม - ร	- - ด ล	- - ล ดิ	- ร - -
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ร	- - ม ช	- - - ล	- - ช ม
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ม - ร	- - ด ล	- - ล ดิ	- ร - -
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ร	- - ม ช	- - - ล	- ช - ล
- ช - ดิ	- ล - ช	- ล - ดิ	- ล - -	- ม - ดิ	- ริ - ม	- ช - ม	- ล - -
- - ม ช	- ดิ - -	- - ม ช	- ดิ - -	- - ม ช	- - - ม	- - - -	- - - -
- - - ริ	- - ดิ ล	- - ล ดิ	- ริ - -	- - ม ริ	- - ดิ ล	- - ล ดิ	- ริ - -
- - ม ริ	- - ดิ ล	- ริ - ล	- ดิ - ช	- ม - ช	- ร - ม	- ล - ม	- ช - ร
- ช - ม	- ร - ด	- ล - ช	- ล - ด	- ล - ร	- - ม ร	- - ล ดิ	- ริ - -
- - - ดิ	- - - ดิ	- - - ดิ	- - - ดิ	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ล

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

ท่อนที่ 2 : ทำนองอ่านหนังสือ ท่อนนี้เป็นการพรรณาสื่อให้เห็นถึงลักษณะของนกการเวก จินตนาการให้เห็นถึงความสง่างาม ความงดงาม โดยทำนองของท่อนนี้ผู้ประพันธ์เลือกใช้ท่วงทำนองที่ ช้า เนิบ และใช้เทคนิคการลากเสียง การอ่อนลมในการบรรเลง เพื่อให้ได้ทำนองที่อ่อนช้อย นุ่มนวล ในส่วนของการประพันธ์โน้ตเพลง ผู้ประพันธ์เลือกใช้โน้ตและช่วงเสียงที่กว้างทั้งเสียงสูงสุดไปจนถึง

เสียงต่ำของเครื่องดนตรีโหวด เพื่อเป็นการพรรณนาตั้งแต่หัวจรดเท้าของนกการเวก อีกทั้งเป็นการ
 ผสานให้ทำนองและการสื่อความหมายนั้นสอดคล้องกัน

ท่อนที่ 3 : เดินทำนอง 1

-----	-----	- ล - ม	- ร - ม	- ล - ม	- ร - ม	- ล - ม	- ร - ด
- ล - ด	- ร - ม	- ลี - ม	- ซ - ลี	--- ลี	--- ลี	--- ลี	--- ลี
- ม - ลี	- ซ - ลี	- ร - ด	- ร - ล	- ม - ลี	- ซ - ลี	- ร - ด	- ร - ล
- รื ดื ลี	ดื ลี ซ ลี	- รื ดื ลี	ดื ลี ซ ลี	- รื ดื ลี	ดื ลี ซ ม	- ด ร ม	ซ ม ร ม
- ลี - ม	- ซ - ร	--- ร	--- ร	ลี ลี - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร
ลี ลี - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร	- ลี ซ ม	ร ด ร ม	- ลี ซ ม	ร ม ซ ลี
-----	-----	-----	-----	--- มื	- รื - มื	- ดล - ด	- รื - มื
- ลี - มื	- รื - มื	- ดล - ด	- รื - มื	- ดื - มื	- รื - ดื	- ลี - รื	- ดื - ลี
- - ดื ลี	ดื ลี ซ ล	- - ดื ลี	ดื ลี ซ ล	- รื ดื ลี	ดื ลี ซ ลี	- รื ดื ลี	ดื ลี ซ ลี
- รื ดื ลี	ดื ลี ซ ม	- ด ร ม	ซ ม ร ม	- ลี - ม	- ซ - ร	--- ร	--- ร
ลี ลี - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร	ลี ลี - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร
- ลี ซ ม	ร ด ร ม	- ลี ซ ม	ร ม ซ ลี				

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

ท่อนที่ 3 : เดินทำนอง 1 ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงนกการเวกกำลังออกบิน โลดแล่นไปบนท้องฟ้า
 ในป่าหิมพานต์ โดยผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำนองที่กระชับ ไล่ทำนองจากซ้ำไปหาเร็วสลับกลับไปกลับมา
 เพื่อเป็นการสื่อในลักษณะของการเลียนแบบการบินของนกที่บินขึ้นสูงและลงต่ำ ในส่วนของการ
 ประพันธ์โน้ต ผู้ประพันธ์เลือกใช้ช่วงเสียงของโน้ตที่กว้างทั้งเสียงต่ำและเสียงสูงสลับไปมาในท่อนนี้
 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับทำนองที่กล่าวไว้คือ ต้องการการสื่อความหมายของการบินขึ้นสูงและลงต่ำ
 ของนก

ท่อนที่ 4 : เดินทำนอง 2

				----	----	----	--- ลี
- - - มี่	- รี่ - มี่	- ดลิ - ด	- รี่ - มี่	ซึ่ม ี่ รี่	มี่ ี่ รี่ มี่	- ดี่ - มี่	- รี่ - ดี่
- ลี - ดี่	- รี่ - มี่	ซึ่ม ี่ รี่	มี่ ี่ รี่ มี่	ลี ี่ ลี มี่	ซึ่ม ี่ มี่	- ลี ี่ มี่	ร ม ซ ลี
----	----	----	--- ลี	- มี่ - ลี	- ซึ่ม - ลี	- มี่ - ลี	- ซึ่ม - ลี
- มี่ - ลี	- ซึ่ม - มี่	- รี่ - ซึ่ม	- มี่ - รี่	- ลี ี่ มี่	รี่ ี่ มี่ รี่	- ลี ดี่ รี่	มี่ รี่ ดี่ รี่
- ลี ี่ มี่	รี่ ี่ มี่ รี่	- ลี ดี่ รี่	มี่ รี่ ดี่ รี่	มี่ รี่ มี่ ดี่	มี่ รี่ มี่ ดี่	มี่ รี่ มี่ ดี่	มี่ รี่ ดี่ ลี
- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ลี	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ลี	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ม	- ด ร ม	ซ ม ร ม
- ลี - ม	- ซ - ร	--- ร	--- ร	ลี ลี - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร
ลี ลี - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร	- ลี ซ ม	ร ด ร ม	- ลี ซ ม	ร ม ซ ลี

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

ท่อนที่ 4 : เดินทำนอง 2 ท่อนนี้เป็นการพรรณนาถึงในส่วนของคุณพิเศษ พิสดารของนก การเวก ตามตำนานปรัมปราที่กล่าวไว้ว่า นกการเวกมีความสามารถบินสูงเหนือเมฆ มีเสียงร้องที่ไพเราะยิ่งนัก สัตว์ทุกชนิดได้ยินต้องหยุดฟัง ผู้ประพันธ์จึงเลือกใช้ทำนองเพลงที่รวดเร็ว เพื่อสื่อให้เห็นถึงการบินที่รวดเร็วของนกการเวก ในส่วนของการประพันธ์โน้ต ผู้ประพันธ์เลือกใช้ช่วงเสียงโน้ตสูงไปจนถึงเสียงสูงที่สุดของเครื่องดนตรีโหวดเป็นส่วนใหญ่และใช้โน้ตที่เยอะและถี่ ทั้งนี้เพื่อต้องการสื่อความหมายให้เห็นถึงการบินสูงเหนือเมฆของนกการเวก

ท่อนที่ 5 : เดินทำนอง 3

----	----	----	----	ดี่ ลี ดี่ ซึ่ม	ลี ดี่ ลี ดี่	รี่ ดี่ มี่ รี่	ดี่ ลี ี่ ลี
ดี่ ลี ดี่ ซึ่ม	ลี ดี่ ลี ดี่	รี่ ดี่ มี่ รี่	มี่ ดี่ รี่ มี่	----	--- ม	--- ม	--- ม
- ซึ่ม ี่ รี่	มี่ ี่ มี่ รี่	มี่ ี่ มี่ รี่	มี่ รี่ มี่ ดี่	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ รี่ ดี่ มี่	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ลี
- รี่ ดี่ ลี	ดี่ รี่ ดี่ มี่	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ลี	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ี่ ลี	ดี่ รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ม
--- ด	ล ด ร ม	- ซ - มล	ม ซ ร ม	--- ด	ล ด ร ม	-- ด ร	ม ร ด ล
--- ล	ด ล ซ ม	-- ซ ม	ซ ล ซ ล	-- ด ล	ด ร ด ร	-- ม ร	ม ด ร ม
- ม - ร	- ซ - ม	- ลี - ซ	- ดี่ - ลี	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ลี	- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ลี
- รี่ ดี่ ลี	ดี่ ลี ซ ม	- ด ร ม	ซ ม ร ม	- ลี - ม	- ซ - ร	--- ร	--- ร

ลึ ลึ - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร	ลึ ลึ - ม	ซ ซ - ร	- ล ด ร	ม ร ด ร
- ม - ร	- ม - ด	- ล - ร	- ด - ล	- ม - ล	- ซ - ล	- ม ซ ล	ด ล ซ ล
- ม - ล	- ซ - ล	- ม ซ ล	ด ร ด ล				

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

ท่อนที่ 5 : เดินทำนอง 3 ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการบินท่องไปบนท้องฟ้าในป่าหิมพานต์ก่อนจะบินกลับที่อยู่อาศัย ผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำนองเร็วในช่วงต้นของท่อนและช่วงท้ายเลือกใช้จังหวะช้าลงในส่วนของการประพันธ์โน้ต ผู้ประพันธ์เลือกใช้โน้ตในช่วงเสียงสูงและโน้ตที่ถี่ในช่วงต้นของท่อน จากนั้นก็ไล่ระดับเสียงของโน้ตลงมาเสียงต่ำและโน้ตไม่ถี่มากในช่วงท้ายของท่อน ทั้งนี้เพื่อสื่ออารมณ์สอดคล้องกับความหมายของเพลงที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นการนำบทเพลงไปสู่ท่อนสุดท้ายก่อนจบเพลง

ท่อนที่ 6 : ทำนองจบ

				- - - ม	- ร - ซ	- ลึ - ซ	- ม - ร
- - - ตรีม	- ซ - ร	ม ร ด ล	ด ซ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

ท่อนที่ 6 : ทำนองจบ ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการบินกลับที่อยู่อาศัยของนกการเวก ผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำนองที่เนิบช้าลง ในส่วนของการประพันธ์โน้ต ผู้ประพันธ์เลือกใช้โน้ตเสียงต่ำและโน้ตที่ไม่ถี่เพื่อให้ได้อารมณ์เพลงที่ผ่อนคลายลงอีกทั้งเพื่อให้สื่อได้ตรงความหมายของบทเพลงในท่อนนี้

3. เทคนิควิธีการเป่าโหวด

เทคนิควิธีการเป่าโหวดมีวิธีการการเป่าอยู่หลายวิธีการด้วยกัน โดยผู้วิจัยจะขอปิดเอาเทคนิควิธีการเป่าโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ซึ่งเป็นผู้ที่คิดค้นเครื่องดนตรีโหวด และสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดจนเป็นเอกลักษณ์มากมาย อีกทั้งเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเทคนิควิธีการเป่าโหวดที่นิยมนำมาใช้นั้นแบ่งออกเป็น 8 วิธีการ ได้แก่ 1. เป่าเชื่อมเสียง 2. เป่าเสียงสั้น 3. เป่าเสียงลูกคลื่น 4. เป่าตัดลม 5. เป่าเพิ่มลม 6. เป่าผ่อนลม 7. เป่าสับตเสียง 8. เป่ารูดเสียง และมีการเพิ่มกลวิธีการบรรเลงใหม่ขึ้นมาในลายการเวก ได้แก่ 1. การเป่าซ้ำตัวโน้ต 2. การเป่ารวบโน้ตอย่างรวดเร็ว 3. การเป่าข้ามตัวโน้ต โดยสามารถอธิบายถึงรายละเอียดในแต่ละวิธีการได้ ดังนี้

3.1 เป่าเชื่อมเสียง

คือ การเป่าเพื่อเชื่อมเสียงเข้าหากัน เป็นการเป่าระหว่างตัวโน้ตทั้ง 2 ตัว โดยการเป่าลมเพียงครั้งและเป่าระหว่างตัวโน้ตทั้ง 3 ตัวโดยการเป่าลมเพียงครั้งเดียว

3.2 เป่าเสียงสั้น

คือ การเป่าโหวดในตัวโน้ตนั้นให้มีลักษณะของเสียงที่ลากยาวเพื่อเพิ่มความไพเราะในการบรรเลง โดยการสูดลมหายใจเข้าลึก ๆ เพื่อเก็บลมไว้ให้ได้มากที่สุดแล้วค่อย ๆ เป่าลมออกทางปากโดยใช้ริมฝีปาก บังคับปริมาณของลมที่ออกมาทำให้เสียงลากยาวเป็นเสียงสั้น โดยใช้มือข้างที่จับโหวดสั่นตัวโหวด หรือกระดิกโหวดไปมา

3.3 เป่าเสียงลูกคลื่น

คือ การเพิ่มโน้ตที่ไม่อยู่ในทำนองหลักเข้าไป เพื่อเป็นการประดับประดา ตกแต่งเพิ่มเติมให้เกิดความไพเราะยิ่งขึ้นในตัวโน้ตนั้น การเป่าเสียงลูกคลื่นมีลักษณะของเสียงที่ลากยาว โดยการเป่าเสียงลูกคลื่นสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

- 1) เป่าเสียงลูกคลื่นแบบถอยหลังโดยเพิ่มโน้ตตัวที่อยู่ก่อนโน้ตในทำนองหลัก 1 ขึ้น เข้าไปแล้วเป่าสลับกันกับโน้ตที่เป็นทำนองหลักโดยการเป่าเพียงลมเดียวให้เสียงลากยาวเป็นลูกคลื่น
- 2) เป่าเสียงลูกคลื่นแบบไปข้างหน้า โดยเพิ่มโน้ตตัวที่อยู่ถัดไปทำนองหลัก 1 ขึ้น เข้าไปแล้วเป่าสลับกันกับโน้ตที่เป็นทำนองหลักโดยการเป่าเพียงลมเดียวให้เสียงลากยาวเป็นลูกคลื่น

3.4 เป่าตัดลม

คือ การเป่าโหวดในตัวโน้ตนั้นให้มีลักษณะเสียงที่สั้น เพื่อให้ตัวโน้ตที่บรรเลงนั้นเกิดความกระชับ โดยการเป่าลมออกมาด้วยความแรงและรวดเร็วไม่ต้องลากเสียงทำให้เกิดเสียงที่มีขนาดสั้น กระชับ ส่วนใหญ่จะใช้การเป่าตัดลมนี้ในจังหวะยก

3.5 เป่าเพิ่มลม

คือ การค่อย ๆ เพิ่มแรงลมที่เป่าออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดน้ำหนักของเสียงที่ค่อย ๆ มีความดังขึ้นเรื่อย ๆ

3.6 เป่าพ่อนลม

คือ การเป่าโหวดในโน้ตที่มีลักษณะของเสียงที่ลากยาว เพื่อบำบัดน้ำหนักของให้เสียงค่อย ๆ เบาลงโดยการค่อย ๆ ลดแรงลมที่เป่าออกมา ซึ่งจะทำให้เสียงค่อย ๆ เบาลง

3.7 เป่าสับเสียง

คือ การเพิ่มโน้ตที่ไม่อยู่ในทำนองหลักเข้าไป เพื่อเป็นการประดับประดาเพิ่มสีสันและ

ความไพเราะของโน้ตนั้น โดยการใช้ข้อมือสับจากตัวโน้ตหลักไปหาอีกตัวโน้ตหนึ่งที่ติดกันอย่างรวดเร็วและกลับมาที่โน้ตหลักให้เกิดเสียง 2 เสียง ในเวลาเดียวกันสั้น ๆ จากลมที่เป่าออกมาเพียงครั้งเดียว

3.8 เป่ารูตเสียง

คือ การเพิ่มจำนวนที่ไม่อยู่ในทำนองหลักเข้าไป เพื่อเป็นการประดับประดาเพิ่มสีสันและความไพเราะยิ่งขึ้น โดยการใช้ข้อมือหมุนโหวดจากตัวโน้ตหนึ่งไปหาอีกตัวโน้ตหนึ่งที่อยู่ห่างออกไปอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดเสียงที่ลากยาวผ่านหลายเสียง จากลมที่เป่าออกมาเพียงครั้งเดียว

3.9 การเป่าซ้ำตัวโน้ต

คือ การเป่าซ้ำตัวโน้ตเดิม 2 ครั้งอย่างรวดเร็วหรือการดับเบิลโน้ต เพื่อให้เกิดเสียงที่กระชับติดต่อกัน

3.10 การเป่ารวบโน้ตอย่างรวดเร็ว

คือ มีลักษณะการเป่าคล้ายคลึงกับเทคนิคการเป่ารูตเสียง แต่เพียงมีข้อแตกต่างในส่วนความเร็วในการเป่ารวบโน้ต การเป่ารวบโน้ตจะเป็นการเป่าจากตัวโน้ตหนึ่งจากเสียงสูงไปหาอีกตัวโน้ตหนึ่งเสียงต่ำที่อยู่ห่างออกไปอย่างรวดเร็วมากเพื่อให้เกิดเสียงเพียง 1 เสียงสั้น ๆ จากการเป่าเพียงครั้งเดียว

3.11 การเป่าข้ามตัวโน้ต

คือการเป่าข้ามตัวโน้ตหนึ่งไปยังอีกโน้ตหนึ่งที่อยู่ห่างกัน 2-3 เสียงมากสลับไปมา ซึ่งต้องอาศัยความแม่นยำในการเป่า เพื่อเกิดเสียงสั้นกระชับ

เทคนิควิธีการบรรเลงที่สำคัญของลายการเวก คือ เทคนิคการตัดลมและการหมุนโหวดที่รวดเร็ว เนื่องจากทำนองและจังหวะค่อนข้างเร็ว มีการเป่าข้ามตัวโน้ตทั้งเพลง จึงต้องใช้ทักษะความคล่องตัวในการบรรเลง โดย ผู้บรรเลงจะต้องบรรเลงตามโน้ตหลักที่กำหนดให้ของลาย โดยให้ทำความ

เข้าใจกับอารมณ์ลายและความหมายของเพลงก่อนที่จะบรรเลง เพื่อจะได้เข้าถึงสิ่งที่จะสื่อสารในการบรรเลง ซึ่งในลายการเวกนี้ มีการเคลื่อนทำนองหลายรูปแบบ มีทั้งท่อนซ้ำ (การเกริ่น) ท่อนบรรเลงแบบไม่มีจังหวะกำหนด (ท่อนอ่านหนังสือ) ท่อนเร็ว (เดินทำนอง) และมีการเป่าข้ามตัวโน้ต

สรุปผลการวิจัย

แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เกิดจากการสังเกตสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ อากัปกริยาของสัตว์ หากจุดสนใจหรือความน่าสนใจของสิ่ง ๆ นั้น เช่น สัตว์แมลงต่าง ๆ ก็สังเกตดูอากัปกริยาของสิ่งเหล่านี้ ว่ามีความน่าสนใจ ประหลาดใจ ตรงไหนบ้าง เช่น แมงกุ่มบินมาตอมเกสรของดอกไม้ บินไปบินมา บินขึ้นบินลง ประเด็นนี้ก็สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจและนำมาคิดทำนอง โดยการนำมาผสมเข้ากับจินตนาการ ประสบการณ์ทางดนตรีและรังสรรค์ออกมาเป็นทำนองหรือบางครั้งเกิดจากการฟังและจดจำมาเพื่อเรียบเรียงใหม่

กระบวนการในการสร้างสรรค์ของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เป็นการจินตนาการและจดจำผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ โดยเริ่มการใช้เสียงปากทำทำนองออกมาก่อน จากนั้นก็นำมาบรรเลงผ่านเครื่องดนตรีตามทำนองที่คิดไว้ จนกว่าจะได้ทำนองที่พอใจแล้วจึงจดบันทึกเป็นตัวโน้ตเป็นท่อนไว้จนครบโครงสร้างของเพลงที่ต้องการ

การสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดลายการเวกตามแนวคิดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ขึ้นใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและแรงบันดาลใจ รวมถึงกระบวนการสร้างสรรค์จากครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวด คือ ลายการเวก ตามแนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์

ลายการเวก เป็นการสร้างสรรค์ทำนองโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องราว จากแรงบันดาลใจ เรื่องนกการเวกตามตำนานปรัมปราเพื่อประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ โดยมีแนวคิดการสร้างสรรค์ลายเดี่ยวโหวดของครูทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ดังนี้

ลายการเวก จะแบ่งทำนองลายออกเป็น 6 ท่อน ได้แก่ ท่อนที่ 1 : ทำนองเกริ่นท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการเกริ่นนำเข้าสู่บทเพลง โดยต้องการรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของลายดนตรีพื้นบ้านและการร้อง การลำของหมอลำ ท่อนที่ 2 : ทำนองอ่านหนังสือ ท่อนนี้เป็นการพรรณนาให้เห็นถึงลักษณะของนกการเวก ลักษณะของนกการเวก จินตนาการให้เห็นถึงความสง่างาม ความงดงาม โดยทำนองของท่อนนี้จะใช้โน้ตและทำนองที่ช้า เนิบ ท่อนที่ 3 : เดินทำนอง 1 ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงนกการเวกกำลังออกบิน โลดแล่นไปบนท้องฟ้าในป่าหิมพานต์ โดยผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำนองที่กระชับ ไล่ทำนอง

จากช้าไปหาเร็วสลับกลับไปกลับมา ท่อนที่ 4 : เดินทำนอง 2 ท่อนนี้เป็นการพรรณนาถึงในส่วนของความพิเศษ พิสดารของนกการเวกตามตำนานปรัมปราที่กล่าวไว้ว่า นกการเวกมีความสามารถบินสูงเหนือเมฆ มีเสียงร้องที่ไพเราะยิ่งนัก สัตว์ทุกชนิดได้ยินต้องหยุดฟัง จึงเลือกใช้ทำนองเพลงที่รวดเร็ว

ท่อนที่ 5 : เดินทำนอง 3 ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการบินท่องไปบนท้องฟ้าในป่าหิมพานต์ก่อนจะบินกลับที่อยู่อาศัย โดยเลือกใช้ทำนองเร็วในช่วงต้นของท่อนและช่วงท้ายเลือกใช้จังหวะช้าลง และ ท่อนที่ 6 : ทำนองจบ ท่อนนี้เป็นการสื่อถึงการบินกลับที่อยู่อาศัยของนกการเวกโดยเลือกใช้ทำนองที่เนิบช้าลง

ลายการเวก เป็นลายที่มีกระสวนโน้ตที่ถี่และกระชับ มีหลายจังหวะทั้งช้าและเร็ว โดยในส่วนของจังหวะช้าจะเป็นในส่วนของการเล่นนำและท่อนอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นในลักษณะของการพรรณนาตามจินตนาการ ตามอารมณ์ และในส่วนของจังหวะเร็วจะเป็นในส่วนของท่อนเดินทำนองทั้งหมดเพื่อให้เข้ากับอารมณ์ของเพลงในลักษณะของการกล่าวถึงอากัปกริยาของนกที่กำลังบิน ลักษณะของโน้ตที่เลือกใช้ในการประกอบทำนองจะมีระดับเสียงที่หลากหลายทั้งเสียงต่ำและขึ้นไปเสียงสูงตามอารมณ์ของเพลงในแต่ละท่อน เช่น ท่อนเดินทำนอง 2 ท่อนนี้จะสื่อถึงการพรรณนาถึงความสามารถของนกการเวกที่บินได้สูงเหนือเมฆ จะใช้โน้ตที่มีเสียงสูงในช่วงของทำนองนั้น เพื่อสื่อถึงการบินขึ้นสูงของนกการเวก รวมถึงมีเทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ลูกยก การสับัดเสียง การรวบโน้ต 4-5 โน้ตเพื่อให้เกิดเสียงเดียว การอ่อนลมให้เป็นจังหวะ เป็นต้น

การบรรเลงเดี่ยวโหวดลายการเวกให้มีความสมบูรณ์ ผู้บรรเลงต้องศึกษาและทำความเข้าใจในอารมณ์ของเพลงทุกท่อนตลอดทั้งให้ความสำคัญกับเรื่อง ความหนักเบาของเสียง การตัดลม และความแม่นยำในการเป่าให้มากที่สุด เพราะในลายการเวกเป็นเพลงที่มีจังหวะค่อนข้างเร็ว ลายการเวกเป็นลายที่นำทฤษฎีต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วยทฤษฎีการสร้างสรรค์ ทฤษฎีการสร้างสรรค์ดนตรี ทฤษฎีการวิเคราะห์ดนตรี และทฤษฎีการวิเคราะห์ดนตรีพื้นบ้าน

Figure 1. QR CODE of the Karawek pattern creation

Note. © Phatis Saengsorn, 2024. Author's own work.

References

- Chonpairot, C. (1983). *Isan folk music*. Department of Music, Srinakharinwirot University, Maha Sarakham. (In Thai).
- Kaewtangkhuen, K. (2013). *A study of the body of knowledge of Ajarn Songsak Pratoomsin* (Master's thesis, Srinakharinwirot University). (In Thai).
- Karin, K. (2014). *Isan folk music*. College of Music, Mahasarakham University. (In Thai).
- Phonkhet, Y. (2016). *Training in Isan folk music* (2nd ed.). Prasan Printing. (In Thai).
- Phonprathom, S. (1995). *Isan folk music*. Department of Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat Institute. (In Thai).
- Thamaphun, A. (2020). Techniques for vode making: Mr. Songsak Pratoomsin. *Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University*, 22(1), 199–208.
- Thongpan, S. (2020). Karawek, Garuda, and Mount Sumeru cosmology. *Sarakadee Magazine*. Wiriya Business. (In Thai).